

Lasaruksen lauantai

Päivän epistola

(Hepr. 12: 28 – 13: 8)

”Veljet, me saamme valtakunnan, joka ei järky. Olkaamme sen vuoksi kiitollisia, kiittäkäämme Jumalaa ja palvelkaamme häntä hänen tahtonsa mukaisesti, kunnioituksen ja pyhän pelon tuntein, sillä meidän Jumalamme on tuhkaksi polttava tuli. Pysyköön veljesrakkautes elävänä. Älkää unohtako osoittaa vieraanvaraisuutta, sillä jotkut ovat yösijan antaessaan tulleet majoittaneeksi enkeleitä. Muistakaa vankeja, niin kuin olisitte itse kahleissa heidän kanssaan, muistakaa kidutettuja, tunteehe teidänkin ruumiinne kivun. Pitäkää avioliitto kaikin tavoin kunniassa älkääkä häpäiskö aviovuodettanne, sillä Jumala tuomitsee siveettömät ja avionrikkojat. Älkää juosko rahan perässä, vaan tyytykää siihen, mitä teillä on. Jumala on itse sanonut: - Minä en sinua jätä, en koskaan sinua hylkää. Sen tähden me voimme turvallisin mielin sanoa: - Herra on minun auttajani, siksi en pelkää. Mitä voisi ihminen minulle tehdä? Muistakaa johtajianne, niitä, jotka julistivat teille Jumalan sanaa. Pitäkää mielessänne, miten he elämänsä elivät, ja ottakaa heidän uskonsa esikuvaksenne. Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti.”

Tekstimme on Heprealaiskirjeen loppupuolelta ja tekstimme sisältää kehotuksia oikeaan elämäntapaan. Jo Vanhassa testamentissa on esillä Jumalan ikuinen, katoamaton valta (Dan. 7: 14, 18). Valtakunta, joka ei järky, tarkoittaa Jumalan valtakuntaa. Sinne pääsemisen vuoksi meidän on kiitettävä ja palveltava Häntä. Tämä palveleminen tarkoittaa jumalanpalvelusta (Hepr. 13: 15: ”kiitosuhri”). ”Tuhkaksi polttava tuli” on lainaus Moosekselta (5. Moos. 4: 25; 9: 3). Se viittaa aikaisempaan tekstiin, jossa kerrotaan väärin toimimisesta.

Sitten seuraa kehotuksia Jumalan tahdon mukaiseen elämään. Lähimmäisiä tulee rakastaa, vieraanvaraisuutta osoittaa, vankeja ja kidutettuja muistaa. Näin teksti korostaa vähäosaisten muistamista käytännön teoin. Aviorikosta ei tule tehdä eikä ihminen saa olla ahne. Seurakunnan johtajia tulee muistaa ja pitää heidän elämänsä esikuvana. Vaikka ensimmäiset johtajat ovat jo kuolleet, niin ”Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti”.

Vieraanvaraisuuden yhteydessä mainittiin: ”tulleet majoittaneeksi enkeleitä”. Tämä on viittaus Abrahamin vieraanvaraisuuteen enkeleitä (Pyhää Kolminaisuutta) kohtaan (1. Moos. 18: 1 – 8). Loot osoitti enkeleille vieraanvaraisuutta (1. Moos. 19: 1). Vankien muistaminen viittaa Tuomiosunnuntain evankeliumiin (Matt. 25: 31 – 46). Teksti varoittaa rahanahneudesta. ”Minä en

sinua jätä, en koskaan sinua hylkää” on suora lainaus Joosuan kirjasta (Joos. 1: 5). ”Herra on minun auttajani, siksi en pelkää. Mitä voisi ihminen minulle tehdä?” on kahdessakin kohdassa Psalmien kirjassa (Ps. 56: 5, 12; 118: 6).

Seurakuntalaisten esikuvaksi annetaan edesmenneet seurakunnan johtajat, piispat ja papit. Näiden elämästä tulee ottaa oppia. He ovat oikein uskoneet ja eläneet uskonsa mukaisesti. ”Jeesus Kristus on sama eilen, tänään ja ikuisesti” on samanaikaisesti sekä kehoitus pitää kiinni siitä opetuksesta, mikä seurakuntalaisille on annettu että lupaus, että Kristus on aina meidän kanssamme. Siinä toistuu se toivo, mikä psalminkirjoittajalla oli ahdistuksen keskellä (vrt. Ps. 102).

Päivän evankeliumi

(Joh: 11: 1 – 45)

”Siihen aikaan muuan Lasarus-niminen mies oli sairaana. Hän asui Betaniassa, samassa kylässä kuin Maria ja tämän sisar Martta. Maria oli se, joka voiteli Herran jalat tuoksuöljyllä ja kuivasi ne hiuksillaan, ja sairas Lasarus oli hänen veljensä. Lasaruksen sisaret lähettivät Jeesukselle sanan: ”Herra, rakas ystäväsi on sairaana.” Sen kuultuaan Jeesus sanoi: ”Ei tämä tauti ole kuolemaksi vaan Jumalan kunniaksi: se tuo julki Jumalan Pojan kirkkauden.” Jeesus rakasti Marttaa ja hänen sisartaan sekä Lasarusta. Kuultuaan Lasaruksen sairastavan hän viipyi vielä kaksi päivää siellä, missä silloin oli, mutta sanoi sitten opetuslapsilleen: ”Nyt lähdemme takaisin Juudeaan.” Opetuslapset vastustelivat: ”Rabbi, oletko sinä taas menossa sinne? Vastahan juutalaiset yrittivät kivittää sinut.” Jeesus sanoi heille: ”Päivässä on kaksitoista tuntia. Se, joka on liikkeellä päiväsaikaan, ei kompastu, sillä hän näkee tämän maailman valon. Mutta se, joka liikkuu yöllä, kompastelee – eihän hänessä itsessään ole valoa.” Tämän sanottuaan Jeesus jatkoi: ”Ystävämme Lasarus nukkuu, mutta minä menen herättämään hänet.” Opetuslapset sanoivat: ”Herra, jos hän nukkuu, hän paranee.” Jeesus tarkoitti sitä, että Lasarus oli kuollut, mutta opetuslapset luulivat hänen puhuvan tavallisesta nukkumisesta. Siksi Jeesus sanoi suoraan: ”Lasarus on kuollut. Teidän tähtenne olen iloinen, etten ollut siellä: tämä vahvistaa teidän uskoanne. Nyt lähdemme hänen luokseen.” Silloin Tuomas, josta käytettiin myös nimeä Didymos, sanoi toisille opetuslapsille: ”Mennään vain, kuollaan kaikki yhdessä.” Kun Jeesus tuli perille, hänelle kerrottiin, että Lasarus oli jo neljättä päivää haudassa. Betania oli lähellä Jerusalemiä, noin viidentoista stadionmitan päässä, ja monia juutalaisia oli tullut lohduttamaan Marttaa ja Mariaa veljen kuoleman johdosta. Kun Martta kuuli, että Jeesus oli tulossa, hän lähti tätä vastaan. Maria oli silloin sisällä talossa. Martta sanoi Jeesukselle: ”Herra, jos olisit ollut täällä, veljeni ei olisi kuollut. Mutta nytkin tiedän, että Jumala antaa sinulle kaiken, mitä häneltä pyydät.” Jeesus sanoi: ”Veljesi nousee kuolleista.”

Martta vastasi: "Tiedän kyllä, että hän nousee viimeisenä päivänä, ylösnousemuksessa." Jeesus sanoi: "Minä olen ylösnousemus ja elämä. Joka uskoo minuun, saa elää, vaikka kuoleekin, eikä yksikään joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole. Uskotko tämän?" "Uskon, Herra", Martta vastasi, "minä uskon, että sinä olet Messias, Jumalan Poika, jonka oli määrä tulla maailmaan." Tämän sanottuaan Martta palasi kotiin, kutsui sisartaan Mariaa ja sanoi hänelle kahden kesken: "Opettaja on täällä ja kutsuu sinua." Kuullessaan sen Maria heti nousi ja lähti Jeesuksen luo. Jeesus ei ollut vielä saapunut kylään, vaan oli yhä siellä, missä Martta oli hänet tavannut. Kun juutalaiset, jotka olivat talossa lohduttamassa Mariaa, näkivät tämän äkkiä nousevan ja lähtevän ulos, he menivät perässä, koska arvelivat hänen olevan menossa haudalle itkemään. Ehdittyään sinne, missä Jeesus oli, ja nähtyään hänet Maria vaipui hänen jalkoihinsa ja sanoi: "Herra, jos olisit ollut täällä, veljeni ei olisi kuollut." Kun Jeesus näki itkevän Marian ja hänen kanssaan tulleet juutalaiset, jotka hekin itkivät, syvä liikutus valtasi hänet, ja hän kysyi: "Missä hänen hautansa on?" "Herra, tule katsomaan", he vastasivat. Jeesus itki. Juutalaiset sanoivat: "Katsokaa, kuinka rakas Lasarus hänelle oli." Mutta jotkut heistä sanoivat: "Kun hän pystyi avaamaan sokean silmät, eikö hän myös olisi voinut estää Lasaruksen kuoleman?" Järkyttyneenä Jeesus tuli haudalle. Se oli luola, jonka suulla oli kivi. "Ottakaa kivi pois", käski Jeesus, mutta Martta, vainajan sisar, sanoi hänelle: "Herra, hän haisee jo. Hän on siellä nyt neljättä päivää." Jeesus vastasi: "Enkö sanonut sinulle, että jos uskot, saat nähdä Jumalan kirkkauden?" Kivi otettiin pois. Jeesus kohotti katseensa ja sanoi: "Isä, minä kiitän sinua siitä, että olet kuullut minua. Minä kyllä tiedän, että sinä kuulet minua aina, mutta minä sanon tämän näiden ympärilläni seisovien ihmisten tähden, jotta he uskoisivat sinun lähettäneen minut." Tämän jälkeen Jeesus huusi kovalla äänellä: "Lasarus, tule ulos!" Silloin kuollut tuli haudasta, jalat ja kädet siteissä ja kasvot hikiliinan peittäminä. Jeesus sanoi: "Päästäkää hänet siteistä ja antakaa hänen mennä." Monet niistä juutalaisista, jotka olivat tulleet Marian luo ja nähneet, mitä Jeesus teki, uskoivat häneen."

Tämä kertomus perustuu Johanneksen omiin lähteisiin eikä sitä löydy muista evankeliumeista.

Aikaisemmin Jeesus oli parantanut sokeana syntyneen ja osoittanut olevansa "maailman valo". Nyt tämä kertomus osoittaa, että Hän on myös "elämä". Lasaruksen herättäminen kuolleista nähdä myös Jeesuksen aikaisemmin lupaaman asian toteutumisensa (vrt. Joh. 5: 25: "tulee aika – ja se on jo nyt-jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen. Ne, jotka sen kuulevat, saavat elää"). Tämä on merkki, joka osoittaa Isän antaneen vallan Pojalleen elämän ja kuoleman yli. Lasarus on lyhennetty muoto heprealaisesta nimestä Eleasar, joka tarkoittaa "Jumala on auttanut".

Jeesus oli aikaisemmin herättänyt kuolleista Jairoksen tyttären (Mark. 5: 21 – 42) sekä Nainin kaupungin lesken ainoan pojan (Luuk. 7: 11 – 16). Näissä tapauksissa kuollut oli ollut kuolleena vain vähän aikaa. Lasaruksen kohdalla tilanne oli toinen, hän oli haudassa jo neljättä päivää. Rabbiinisissa kirjoituksissa todetaan, että tässä ajassa sielu on jo poistunut kuolleesta. Nyt Jeesus tietoisesti odotti, että Lasarus oli kuollut, ennen kuin lähti matkalle kohti Betaniaa. Jeesuksen lähtöpaikka matkalle Betanaan oli Johanneksen evankeliumin antamisen tietojen mukaan ”Jordanin toisella puolella, missä Johannes oli kastanut kansaa” (vrt. Joh. 10: 40).

Johannes kirjoittaa sillä tavoin, että hän ajattelee kuulijan / lukijan tietävän Martan ja Marian. He ovat olleet aikaisemmin esillä Luukkaan kirjoittamassa evankeliumissa (Luuk. 10: 38 – 42). Johanneksen mukaan Maria on se, joka voiteli Jeesuksen jalat Hänen hautaamistaan varten (Joh. 12: 1 – 8).

”Ei tämä tauti ole kuolemaksi vaan Jumalan kunniaksi: se tuo julki Jumalan Pojan kirkkauden.” Tekstiä ei tule ymmärtää niin, että tuodakseen Jumalalle kunniaa Lasarus sairastui ja kuoli. Lasaruksen sairastuminen ja kuoleminen antaa mahdollisuuden tuoda esille Jumalan Pojan kirkkaus. Lasaruksen kuolleista herättäminen tuo Jumalalle kunniaa ja samalla se suuntaa huomion siihen kunnian tulemiseen, mikä toteutuu Kristuksen ollessa ristillä. ”Jeesus rakasti Marttaa ja hänen sisartaan sekä Lasarusta.” Lause kertoo, että Johanneksen seurakunnissa seurakuntalaiset ovat Kristuksen ystäviä, suhteesta Kristukseen on tullut läheinen.

Opetuslapset eivät ole innostuneet Juudeaan menosta, sillä Jeesuksen elämä on siellä vaarassa. Tämän Tuomas vahvistaa vähän myöhemmin: ”Mennään vain, kuollaan kaikki yhdessä.” Opetuslapset olivat siinä mielessä oikeassa, että matkassa oli kyse Jeesuksen menemisestä omaan kuolemaansa ristillä. Tuomas tietämättään kertoi tässä tulevan marttyyriutensa. Myös meidän on ”kuoltava Kristuksen puolesta” eli jokapäiväisellä elämälläme meidän on todistettava Hänestä.

Jeesus käytti vertausta Lasaruksen kuolemasta sanoen: ”Ystävämme Lasarus nukkuu”. Opetuslapset eivät ymmärtäneet Jeesuksen sanojen todellista merkitystä. Samanlainen vertaus ja väärinymmärrys on myös Markuksen evankeliumissa, kun Jeesus herättää kuolleista Jairoksen tyttären (Mark. 5: 39 – 40). Raamatussa käytetään kuolemasta tätä kielikuvaa ”nukkuminen” (vrt. esim. Ps. 13: 4, Ap.t. 7: 60). Sitten Jeesus totesi suoraan: ”Lasarus on kuollut”. Lasaruksen kuolleista herättäminen on vahvistava opetuslasten uskoa.

Betania oli viidentoista stadionin eli noin kolmen kilometrin päässä silloisesta Jerusalemistä. Tämä mahdollisti monien Jerusalemin juutalaisten tulon Betaniaan lohduttamaan Marttaa ja Mariaa. Suruaika jakautui osiin. Sureminen alkoi kuolemasta, itku ja valitus jatkui kolmen päivän ajan, valitus jatkui kokonaisen viikon ja suruaika kesti kolmekymmentä päivää.

Johannes mainitsee Lasaruksen pitkän haudassaoloajan osoittaen, että Lasarus oli todellisesti kuollut. Nyt tämä Jerusalemistä tullut ihmisjoukko näki Lasaruksen ylösnousemisen. He myös veivät sanan tästä Jerusalemiin, jossa siis tiedettiin Lasaruksen nousemisesta kuolleista. Heti tekstimme jälkeen Johanneksella on maininta, että näin tieto saavutti nopeasti myös Jerusalemin temppelin neuvoston.

”Martta sanoi Jeesukselle: ”Herra, jos olisit ollut täällä, veljeni ei olisi kuollut.” Martta uskoi, että Jeesuksella on jumalallista alkuperää olevia voimia, joilla voi myös parantaa sairaita. Mutta hänellä ei ollut täydellistä uskoa tai ymmärrystä Jeesukseen, hän ei uskonut Jeesuksen pystyvän herättämään ihmisiä kuolleista. Hän ei ymmärtänyt, että Jeesus on Jumala. Tämä ymmärtämättömyys ei koskenut vain Marttaa, vaan kaikkia, jotka olivat nähneet Jeesuksen tunnustekoja tai kuulleet Hänen opetustaan. Osa heistä uskoi enemmän, osa vähemmän, osa ei ollenkaan.

Jeesuksen sanat: ”Veljesi nousee kuolleista”, saa Martan vastaamaan uskonsa mukaisesti, että näin oli tapahtuva ”viimeisenä päivänä”. Martta siis uskoi kuolleiden ylösnousemukseen. Jeesuksen tähän antama vastaus sisältää ajatuksen, että Hän on Jumala: ”Minä olen”. Tällä lauseella käännetään hepreankielinen Jumalan nimi Jahve. Sitten Johannes liittää tähän kaksi sanaa: ylösnousemuksen ja elämän. Johannes käytti usein Jeesuksen yhteydessä sanaa elämä. Nyt tähän sanaan liitetään myös sana ylösnousemus. Jeesus kysyi Martalta, uskooko tämä, että Jeesukseen uskova ei ikinä kuole. Martta ei vastaa suoraan Jeesuksen esittämään kysymykseen. Hänen vastauksensa sisältää Johanneksen evankeliumin opetuksen Kristuksesta: ”Uskon Herra, minä uskon, että sinä olet Messias, Jumalan Poika, jonka oli määrä tulla maailmaan.” Tämä on Martan (oikeaoppinen) uskontunnustus. Jeesuksen kysymys uskosta Häneen itseensä on myös meille annettu kysymys.

Nyt kertomukseen astuu Maria. Tekstissämme ei ollut mainintaa, että Jeesus olisi kutsunut Marian luokseen, mutta tällaisen viestin Martta vei Marialle. Myös Maria tunnustaa uskonsa siihen, että jos Jeesus olisi ollut paikalla, niin Lasarus ei olisi kuollut. Myöskään Marialla ei ollut täydellistä uskoa ja ymmärrystä, hän luuli, ettei Jeesus voisi herättää ihmistä kuolleista. Jeesus liikkui itkuun asti.

Jakeessa 33 todetaan nykysuomennoksen mukaan: ”syvä liikutus valtasi hänet”. 1930 -luvun suomennos on uskollisempi alkuperäistekstille: ”joutui hän hengessään syvän liikutuksen valtaan ja vapisi”. 1700 -luvun suomennos paljastaa enemmän kuin nykyinen suomennos: ”kauhistui hän hengessä ja tuli sangen murheelliseksi”. Ehkä kiihtymys on tässä paras sana, se ilmenee suoranaishana vapinana. Tämä ilmiö kertoo, että Jeesus oli myös täydellinen ihminen. Ihmisenä olemiseen kuuluu tunteiden oleminen ja joskus jopa se, että näitä tunteita ei voi kätkeä muilta. Jopa ulkopuoliset, jotka olivat seuranneet Mariaa, totesivat Jeesuksen rakastavan Lasarusta.

Hautapaikka oli luola. Alueen kivilaji on kalkkikivi, jota on helppo kaivaa, muokata ja käyttää rakennusmateriaalina. Jerusalemin ympäristössä oli paljon hautaluolia, myöhemmin Jeesuskin haudattiin hautaluolaan (Joh. 19: 41 – 42; 20: 1). Jälleen Johannes korostaa, kuinka kauan Lasarus oli jo haudassa: ”Herra, hän haisee jo”.

Martalla ei ollut tietoa siitä, mitä tulisi tapahtumaan. Opetuslapsilleen Jeesus oli aikaisemmin todennut, että tämä tapahtuma ”tuo julki Jumalan Pojan kirkkauden”. Nyt, juutalaisten ollessa läsnä, Jeesus sanoi Martalle: ”saat nähdä Jumalan kirkkauden” eli Isän kirkkauden. Näin Jeesus ei antanut juutalaisille mahdollisuutta syyttää Häntä siitä, että Hän ottaisi itselleen Jumalalle kuuluvan kunnian. Jeesus kehotti siis Marttaa uskomaan.

Jeesuksen rukous Isän puoleen on osoitus Heidän suhteestaan. Rukous osoittaa, että toiminnan tarkoituksena on läsnäolevien ihmisten uskon vahvistaminen. Läsnäolijat myös ymmärtävät, että Jeesus ei toimi Jumalaa vastaan vaan Jumalan tahdon mukaisesti.

Varsinainen kuolleen herättäminen on lyhyt toimenpide: ”Jeesus huusi kovalla äänellä: Lasarus, tule ulos!” Tässä kohdassa Jeesus toimii Jumalan auktoriteetilla. Hän ei kutsu Isää avuksi. Hän siis on Jumala, ei yhtään vähempi kuin Jumala Isä. Tässä toteutuu Jeesuksen aikaisemmin sanoma asia: ”kuolleet kuulevat Jumalan äänen. Ne, jotka sen kuulevat, saavat elää” (Joh. 5: 25). Tämä sama asia odottaa kaikkia uskossa kuolleita. ”Silloin kuollut tuli haudasta”, nyt elävänä. Hänen jalkansa ja kätensä olivat siteissä ja hänen kasvonsa olivat hikiliinan peittämät. Kyse on vainajan ”hautauspuvusta”. Monet isät selittävät, että Lasaruksella oli ne päällään sen takia, että hän tarvitsisi niitä myöhemmin, kun hän kuolisi pois tästä maailmasta. Jeesuksen ylösnousemuksen kohdalla tilanne on toinen, Hänen kuolinpukunsa jäi ylösnousemuksessa hautaan, Hän ei enää koe kuolemaa.

Tapahtumalla on Kirkon käsityksen mukaan kaksi tarkoitusta. Toisaalta se vahvistaa opetuslasten (ja meidän) uskoa Kristuksen ylösnousemukseen. Toisaalta se vahvistaa myös profeetta Hesekielin

ennustuksen yleisestä ylösnousemuksesta (vrt. Hes. 37: 1 – 13). Tästä seurakunta todistaa Lasaruksen lauantaina laulamalla: ”Vahvistaaksesi uskoa yleiseen ylösnousemukseen...”.

Jeesuksen rukous Isän puoleen toteutuu osittain: ”Monet juutalaiset... uskoivat häneen”.